

Over de waarde van de dialoog – belicht vanuit Socrates

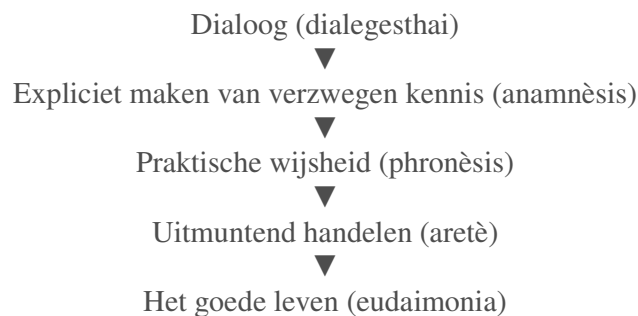
Associatie voor Onderwijs Consultancy
25 januari 2007
Erik Boers – Het Nieuwe Trivium

Σχολή (scholè)
'Vrije Ruimte'

Stilstaan bij waar het ons om begonnen is (beginselen, principes)
Plato: "Dialogen" (ca. 400 v. Chr)

Socrates op de markt van Athene:
mensen uit de loop halen en bevragen over wezenlijke kwesties

De waarde van dit soort gesprekken:

In een Socratische dialoog laat je mensen hun sturende opvattingen onderzoeken. Ze worden expliciet, ze worden kritisch getoetst, ze worden verruimd (door het 'schuren' aan de opvattingen van anderen). Dit verruimde inzicht leidt tot deugdelijk handelen

Denkraam verhelderen, Denkraam toetsen en Denkraam verruimen.

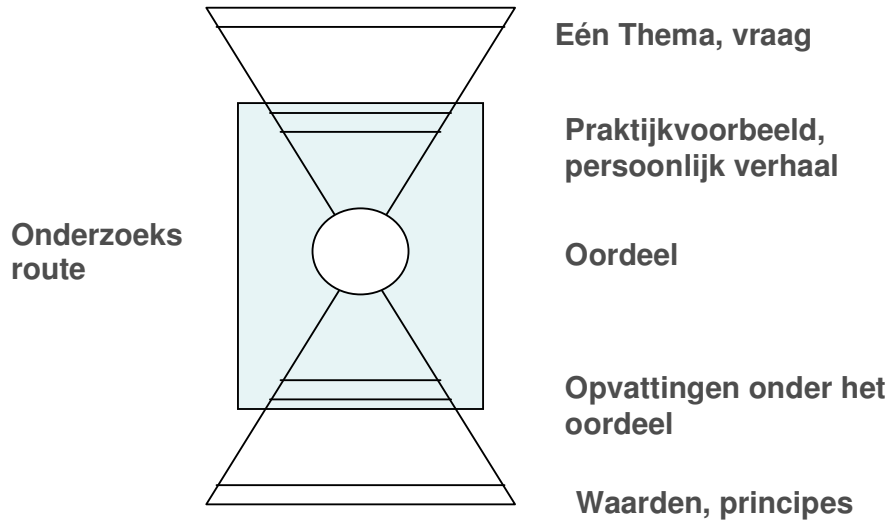
Goed inzicht leidt tot deugdelijk handelen en goed leven

Hoe voer je een dialoog?

Van belang is een juiste gesprekshouding, bijvoorbeeld volgens David Bohm/Bill Isaacs:

Listening
Respecting
Suspending
Voicing

Resultaat: een open gesprek, maar nog geen onderzoek naar sturende opvattingen.
Heuristiek nodig: vindkunde, route, zodat het gesprek de diepte ingaat.
Substantiële rationaliteit versus Instrumentele rationaliteit.

Elementen/stappen

1. Stel 1 thema en/of vraag centraal
2. Illustreer je uitspraak/oordeel met een concreet voorbeeld uit je eigen praktijk;
3. Vraag naar de feiten die een rol spelen in dat voorbeeld ('professionele onnozelheid', blinde reisleader)
4. Probeer je te verplaatsen en geef aan wat jij zou voelen, denken, doen
5. Bevraag elkaar kritisch en stimulerend ('niet- empathisch') naar de onderliggende overtuigingen
6. Formuleer tegen het eind van het gesprek: Alles gehoord hebbende is dit de essentie, het onderliggende principe

Alle stappen hebben hun moeilijkheidsgraad. Met name de stappen 3 en 5 dwingen ons uit de comfortzone: niets weten, begrijpen; de ander ter verantwoording roepen; niet aardig doen (Socrateasing).

Oefening met buurman/buurvrouw:

- A selecteert een oordeel (iets vond je vandaag of gisteren mooi, goed, vervelend, slecht, irritant)
- A. beschrijft kort wat er gebeurde: Wat was er aan de hand? Wat voelde je? Wat dacht je? Wat deed je?
- A. formuleert zijn/haar oordeel: Wat vond je er nu precies van?
- A. onderbouwt dit met onderliggende opvattingen: Waarom vind je dit?
- B vraagt door:
- Professioneel onnozel: Wat gebeurde er precies?
- Niet empathisch: Hoezo? Snap ik niet? Waar is deze opvatting op gebaseerd?
- B verplaatst zich: wat zou hij/zij voelen, denken, doen?
- A bevraagt B over onderliggende opvattingen (zie 5).